

Sportvisserij Nederland
Leijenseweg 115, 3720 AD Bilthoven
T. 030-6058400
www.sportvisserij nederland.nl

Rapport (exclusief bijlagen)

Enquête waterplanten en sportvisserij

Omvang van het probleem en probleemlocaties

R.A. Oostdijk, stagiair Hogeschool Zeeland
W.A.M. van Emmerik, begeleider namens Sportvisserij Nederland
T. Prins, eindredactie

8 oktober 2013

Inhoud

	Samenvatting	3
1	Inleiding	4
2	Methoden	5
3	Resultaten	6
3.1	Respons	6
3.2	Overlast van waterplanten	6
3.3	Ontwikkeling van waterplanten 2007-2012	7
3.4	Belemmering van de bevisbaarheid	7
3.5	Probleemlocaties	8
3.6	Verspreiding probleemlocaties	10
3.7	Waterplantenbeheer	10
3.8	Biologische bestrijding van waterplanten	11
4	Conclusies	13

Samenvatting

Inleiding en Methodes

Sportvisserij Nederland heeft in het voorjaar van 2013 onderzoek uitgevoerd naar het onderwerp waterplanten en sportvisserij. Hiervoor werd een enquête onder 830 hengelsportverenigingen opgesteld om inzicht te krijgen van de omvang van het waterplantenprobleem, de probleemlocaties en de effectiviteit van het huidige beheer.

Het aantal respondenten was 281 (34%). De enquête is representatief voor wat betreft de mening van hengelsportverenigingen met betrekking tot de sportvisserij en de waterplantenproblematiek.

Overlast en ontwikkeling van waterplanten

Van de hengelsportverenigingen gaf meer dan de helft (53%) aan in het afgelopen jaar overlast te hebben ondervonden van ondergedoken waterplanten tijdens het vissen in hun wateren. Van deze verenigingen gaf meer dan driekwart (78%) aan last te ondervinden in de zomer. 72% gaf aan dat er sprake is van een toename van overlast in de laatste vijf jaar.

Belemmering van de bevisbaarheid

81% Van de hengelsportverenigingen meldde dat de belemmering van de bevisbaarheid ontstond doordat de haak/lijn bleef vastzitten in de waterplanten, 69% gaf aan dat het leidde tot het verspelen van reeds gehaakte vis.

Probleemlocaties

De probleemlocaties liggen verspreid door heel Nederland en de problemen spelen zich af in allerlei verschillende watertypen: in 31% van de vaarten en kanalen, 27% stadswateren, 24% poldervaarten en sloten, 24% visvijvers en 19% meren en plassen.

Waterplantenbeheer en biologische bestrijding

65% Van de hengelsportverenigingen deed bij overlast melding bij de waterbeheerder, gemeente of visstandbeheercommissie. Bij minder dan de helft werd er gemaaid (41%) of werd er getracht zelf de waterplanten te verwijderen (31%). 82% Gaf aan dat de ondernomen acties niet effectief waren. Bijna driekwart (73%) is voorstander van het uitzetten van graskarper als waterplantenbeheermethode in de viswateren. Minder dan de helft (39%) van de voorstanders ziet de graskarper als een geschikte sportvis.

1

Inleiding

Sportvisserij Nederland voerde in het voorjaar van 2013 onderzoek uit naar het onderwerp waterplanten en sportvisserij. Waterplanten spelen een belangrijke rol in het functioneren van aquatische ecosystemen. Voor vissen functioneren waterplanten als voedsel, opgroei- en schuilplaatsen en paaihabitat.

In de laatste decennia is de nutriëntenbelasting in de Nederlandse wateren afgenomen. Het terugkomen van waterplanten in voorheen niet of nauwelijks begroeide wateren, kan een teken zijn van (gedeeltelijk) ecologisch herstel. De laatste jaren wordt echter een woekering van waterplanten geconstateerd op een groot aantal wateren in Nederland. Een zeer dicht waterplantendek vormt een probleem voor de water- aan en afvoer, geeft overlast voor de scheepvaart en waterrecreatie (de doorvaart wordt beperkt), heeft negatieve gevolgen voor de bevisbaarheid voor de sport- en beroepsvisserij en het kan leiden tot stank (bij afsterven massa waterplanten). Daarnaast neemt een hoge biomassa aan waterplanten 's nachts veel zuurstof op, hetgeen kan leiden tot vissterfte.

De sportvisser in Nederland kan hierdoor overlast ondervinden van woekerende waterplanten op de viswateren.

Het doel van dit onderzoek is inzicht te krijgen in hoe de groot de waterplanten-problematiek is, waar de probleemlocaties liggen en hoe effectief het huidige beheer is. Op basis hiervan kunnen passende acties genomen worden tegen de overlast van woekerende waterplanten. De enquête richt zich met name op onderwaterplanten.

2

Methoden

Er is door middel van een landelijke enquête onder hengelsportverenigingen onderzoek gedaan met als doel het in kaart brengen van de omvang van het waterplantenprobleem, de probleemplaatjes en de effectiviteit van het huidige beheer.

Een hengelsportvereniging (HSV) is een lokale vereniging van aangesloten sportvissers. In Nederland zijn er, verspreid door het hele land, 830 hengelsportverenigingen waarbij ruim een half miljoen VISpas-bezittende sportvissers zijn aangesloten. Er wordt om deze reden verwacht dat hengelsportverenigingen het beste zicht hebben op de sportvisserij in relatie tot waterplantenoverlast op lokaal niveau.

Representativiteit

Een te lage *response rate* onder de hengelsportverenigingen brengt de representativiteit van het onderzoek in gevaar. Het is dus van belang om een zo hoog mogelijke respons te hebben. Bij het opstellen van de enquête is er rekening gehouden met enkele responsbepalende factoren:

- De enquête bestond voornamelijk uit meerkeuzevragen, met daarnaast enkele open vragen. Er is gekozen voor een aantrekkelijke lay-out en een korte vragenlijst, zodat het invullen niet te veel tijd in beslag zou nemen.
- De enquête is per e-mail gezonden, waarbij de ingevulde enquête meteen overzichtelijk werd gepresenteerd in het enquêteprogramma *Survey Monkey*. Het per e-mail versturen van de enquête zorgde voor een groot bereik onder de respondenten. Sportvisserij Nederland beschikt over een adressenbestand van de hengelsportverenigingen;
- Er werd een deadline gesteld, na het verstrijken hiervan is een herinneringsmail gestuurd naar de hengelsportverenigingen die nog niet hadden gereageerd om hen te vragen alsnog de enquête in te vullen.

3

Resultaten

3.1 Respons

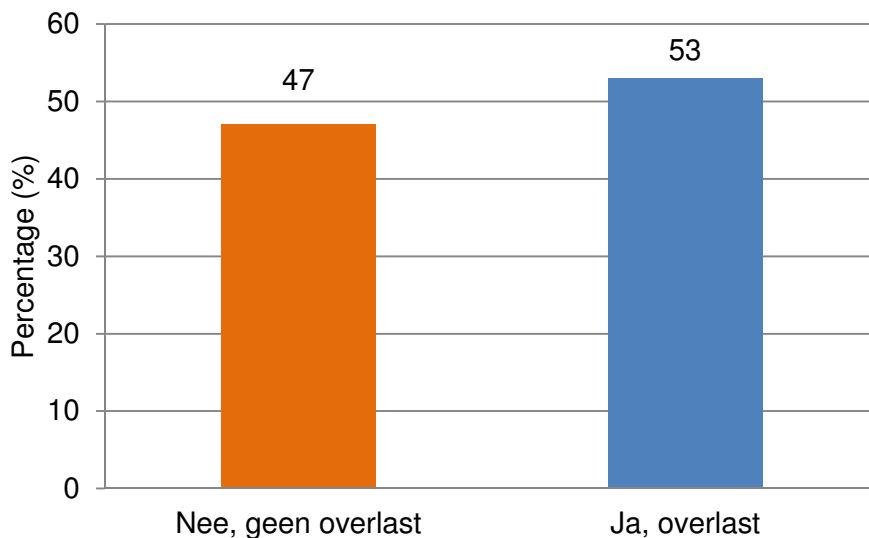
De steekproefgrootte bestond uit 830 hengelsportverenigingen. Het aantal respondenten was 281 (34%). Bij een betrouwbaarheidsniveau van 95% is een steekproefgrootte van 266 respondenten vereist. Op basis van deze aannames mag gezegd worden dat de enquête representatief is wat betreft de mening van hengelsportverenigingen ten opzichte van de sportvisserij en de waterplantenproblematiek.

Een aantal hengelsportverenigingen heeft per e-mail aangegeven de enquête niet in te kunnen vullen omdat zij bijvoorbeeld een zeevisvereniging zijn of geen eigen viswateren (meer) hebben.

3.2 Overlast van waterplanten

Aan alle hengelsportverenigingen is gevraagd naar de overlast van ondergedoken waterplanten.

Ruim de helft van de hengelsportverenigingen (53%) gaf aan vorig jaar overlast te hebben ondervonden.

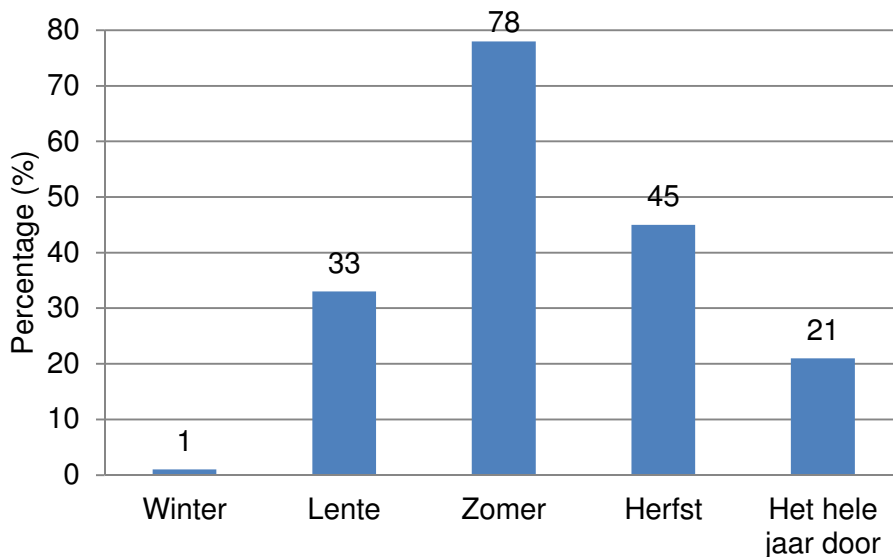

Figuur 1: Overlast van ondergedoken waterplanten in het afgelopen jaar (2012).

Aan 53% van de hengelsportverenigingen die aangaven in het afgelopen jaar last te hebben ondervonden van ondergedoken waterplanten tijdens het vissen, zijn vervolgvragen gesteld.

De eerste daarvan was in welke periode(n) van het jaar de overlast het meest voorkomt.

Het overgrote deel heeft overlast ondervonden in de zomer (78%), daarnaast ook in de herfst (45%) en lente (33%). Een aantal hengelsportverenigingen heeft hele jaar door overlast, in de winter is er nauwelijks sprake van overlast.

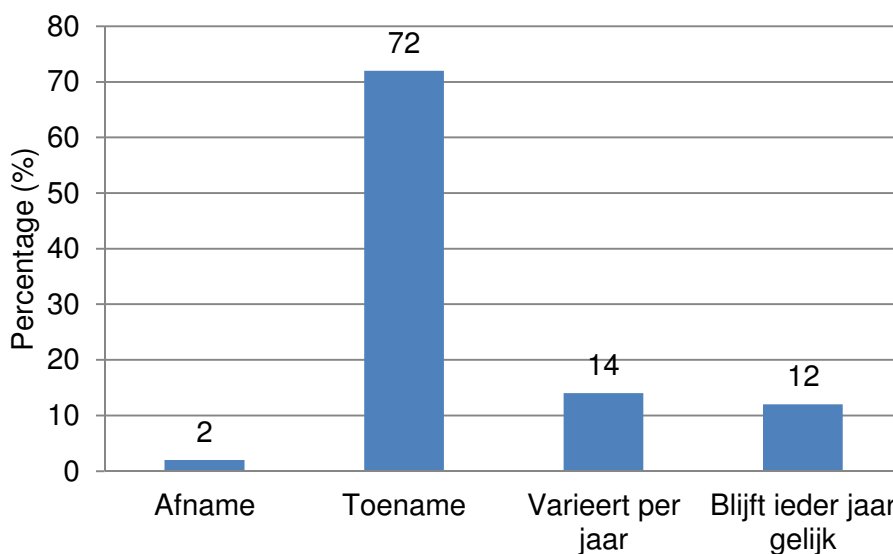

Figuur 2: Perioden van overlast in het afgelopen jaar (2012).

3.3 Ontwikkeling van waterplanten 2007-2012

Is er in de laatste vijf jaar (2007-2012) sprake van een af- of toename van overlast door ondergedoken waterplanten in uw wateren?

Bijna driekwart van de hengelsportverenigingen (72%) constateerden een toename van de overlast in de laatste vijf jaar.

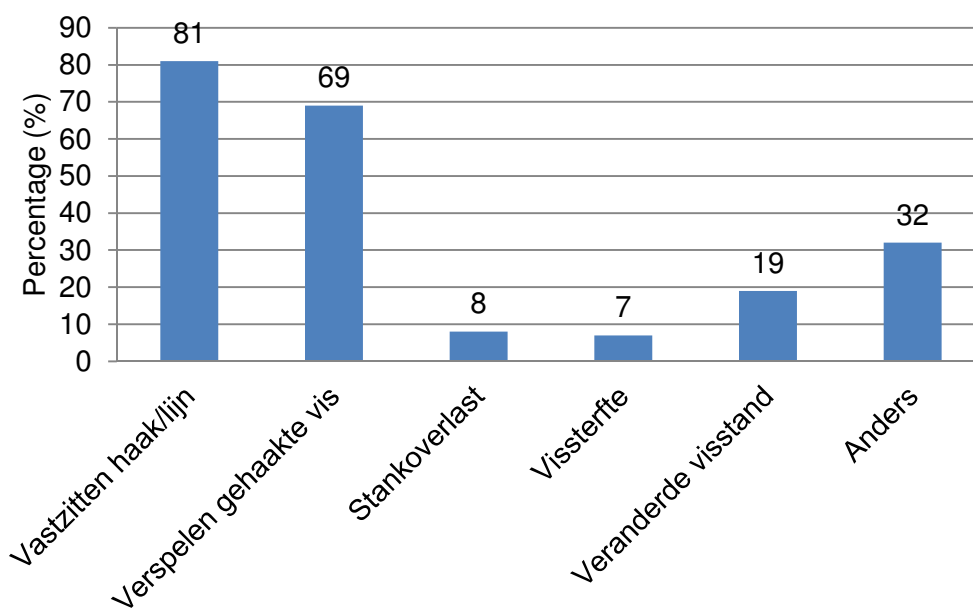
Figuur 3: Ontwikkeling van waterplanten in de laatste vijf jaar (2007-2012).

3.4 Belemmering van de bevisbaarheid

Hoe belemmert de aanwezigheid van ondergedoken waterplanten de bevisbaarheid? Meerdere antwoorden mogelijk).

Meer dan tweederde gaf aan niet meer te kunnen vissen doordat de lijn of haak bleef vastzitten in de waterplanten (81%), of doordat de vis verspeeld werd (69%). Ook gaf

32% 'anders' aan, met vaak als toelichting een sterk verminderde bevisbaarheid door overlast van waterplanten.

Figuur 4: Belemmering van de bevisbaarheid door waterplanten.

3.5

Probleemlocaties

In welke viswateren is de overlast van ondergedoken waterplanten het grootst?

In figuur 5 is de geografische weergave van de waterplanten probleemlocaties gegeven zoals aangegeven door de hengelsportverenigingen. De resultaten laten zien dat de probleemlocaties verspreid liggen door het hele land.

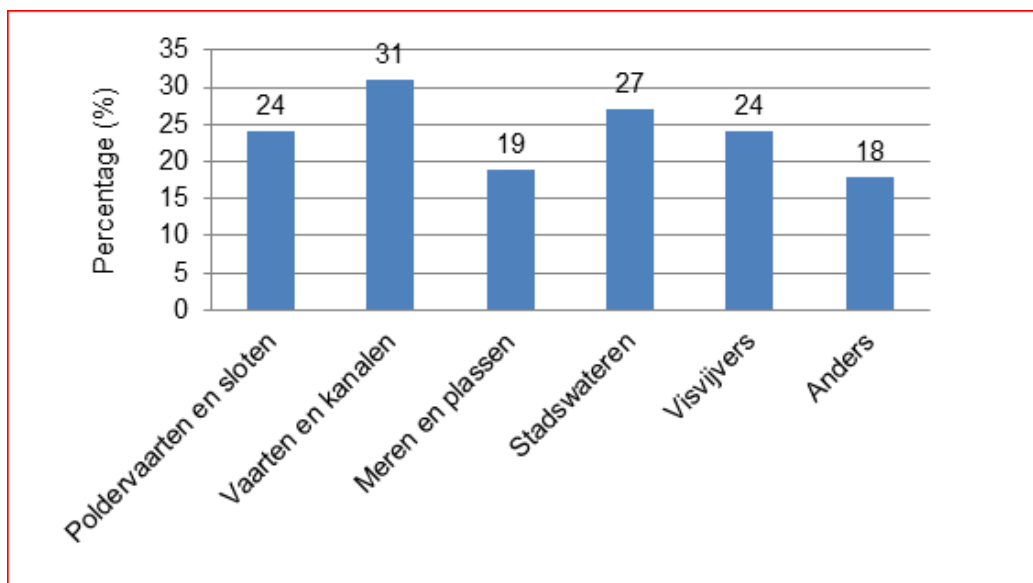

Figuur 5 Verenigingen die hinder ondervinden van onderwaterplanten.

Watertypen

Onder welke soort water(en) vallen de probleemlocatie(s)?

Resultaten laten zien dat de problemen zich in allerlei verschillende watertypen afspelen. Onder 'anders' vallen voornamelijk rivieren en diepe klei- en zandputten.

Figuur 6: Watertypen van de probleemlocaties.

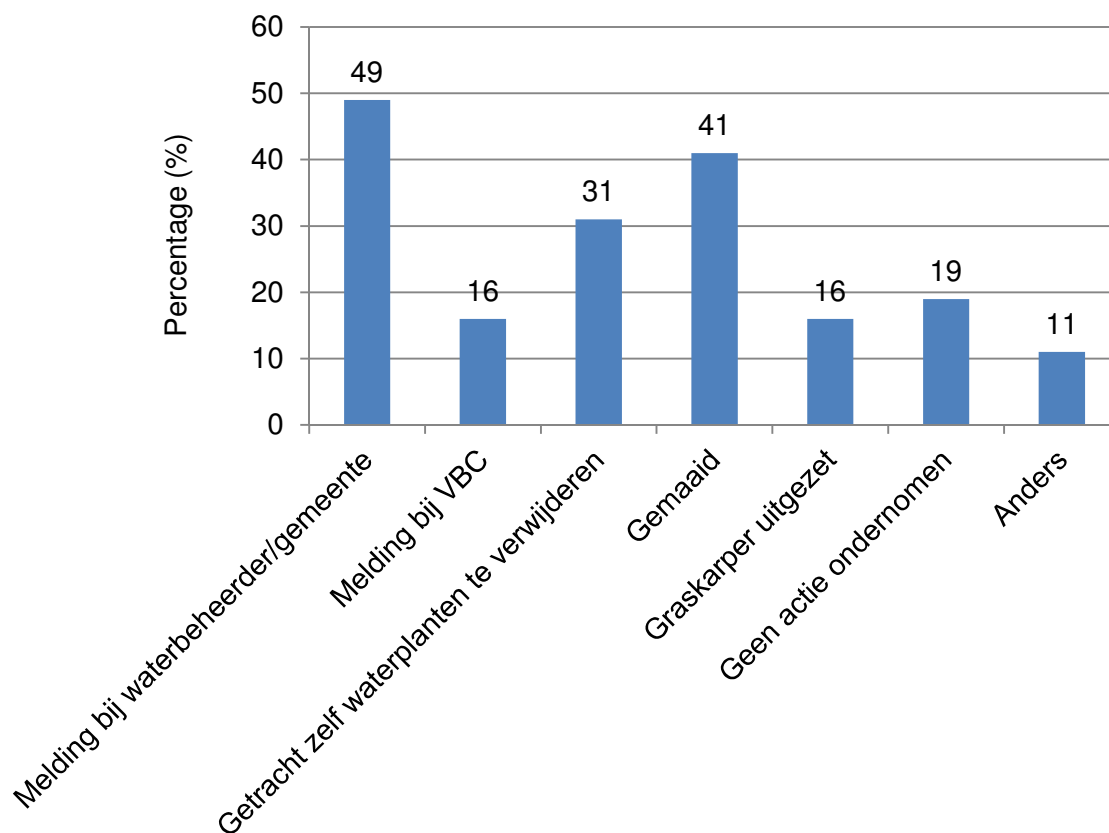
3.6 Verspreiding probleemlocaties

De waterplantenprobleemlocaties die zijn aangegeven door de hengelsportverenigingen liggen verspreid door heel Nederland. Opvallend is dat er weinig probleemlocaties zijn aangegeven in de provincies Friesland, Zeeland en (in mindere mate) Groningen. Het lage voorkomen van probleemlocaties in Zeeland kan verklaard worden doordat het grootste deel van de Zeeuwse hengelsportverenigingen zich richten op zeevisserij en dus niet op zoet water. In Friesland was vooral de lage respons opvallend (4 van de 21 reageerden), hetgeen wellicht verklaard kan worden doordat een groot deel van de visrechten in deze regio in het bezit zijn van de federatie Sportvisserij Fryslân, en dus niet van de hengelsportverenigingen. Hierdoor hebben zij de enquête waarschijnlijk overgeslagen. Dezelfde verklaring kan van toepassing zijn op de lagere respons uit de provincie Groningen.

3.7 Waterplantenbeheer

Welke acties zijn ondernomen om de waterplanten weg te halen?

65% Meldde bij de waterbeheerder, gemeente of visstandbeheercommissie (VBC). Bij minder dan de helft werd er gemaaid (41%) of werd er getracht zelf de waterplanten te verwijderen (31%). 11% Koos voor 'anders', in dit geval werd er bijvoorbeeld melding gedaan bij de federatie waarbij de vereniging is aangesloten, of werd er een groot bestand aan (bodemwoelende) karper uitgezet.

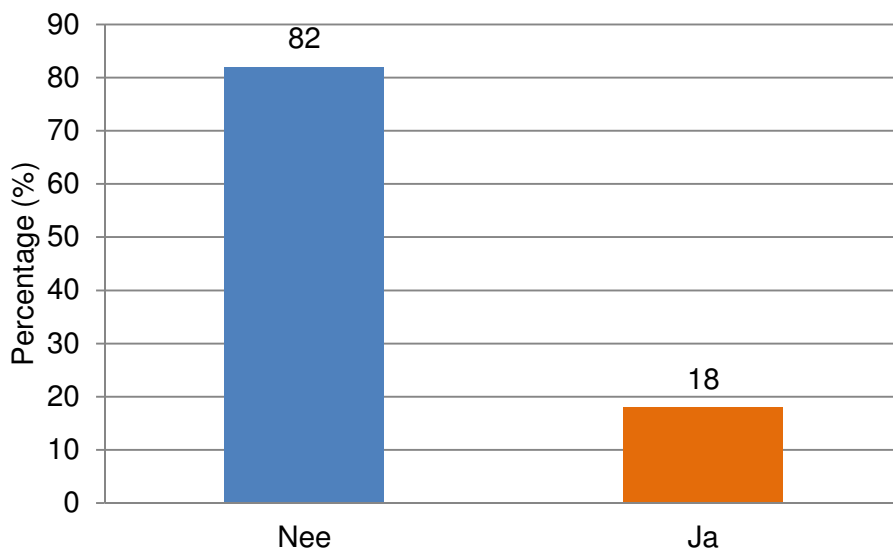

Figuur 9 Ondernomen acties in het kader van waterplantenbeheer

Effectiviteit beheer

Waren deze actie(s) effectief?

82% gaf aan dat de acties niet effectief waren.

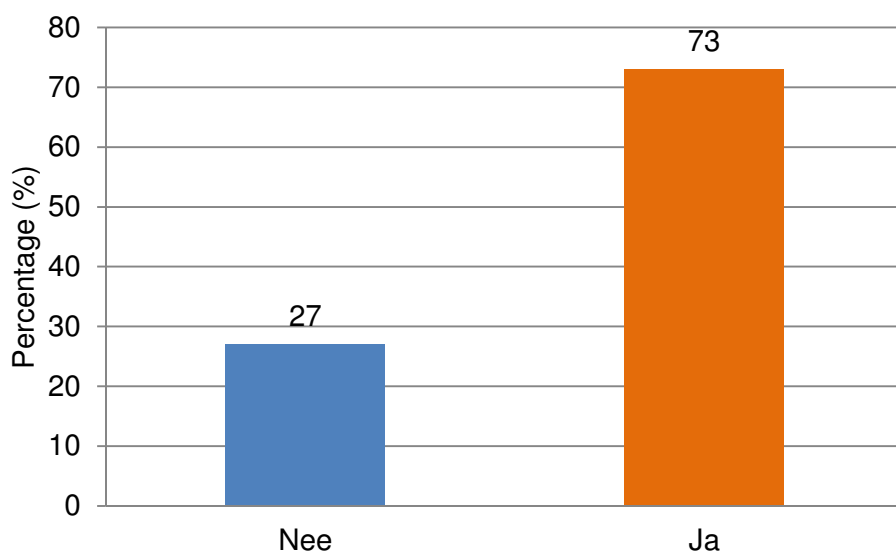

Figuur 10: Effectiviteit van ondernomen acties in het kader van waterplantenbeheer.

3.8 Biologische bestrijding van waterplanten

Is uw HSV voorstander het uitzetten van graskarper als biologische waterplantenbestrijder in uw viswateren?

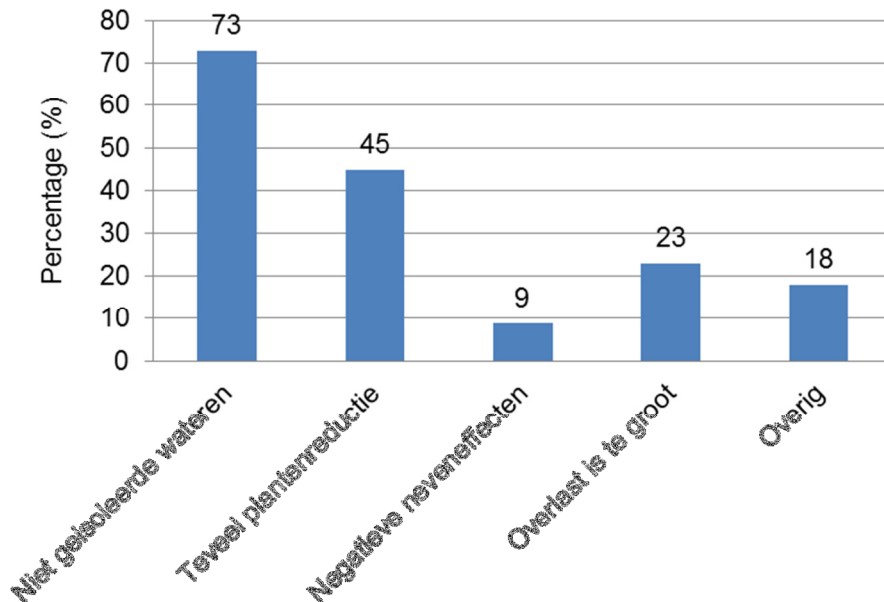
73% gaf aan voorstander te zijn van het uitzetten van graskarper in de viswateren.

Figuur 11: Graskarper als biologische waterplantenbestrijder in de viswateren.

Aan de 27% tegenstanders is gevraagd waarom ze tegenstander zijn van het uitzetten van graskarper.

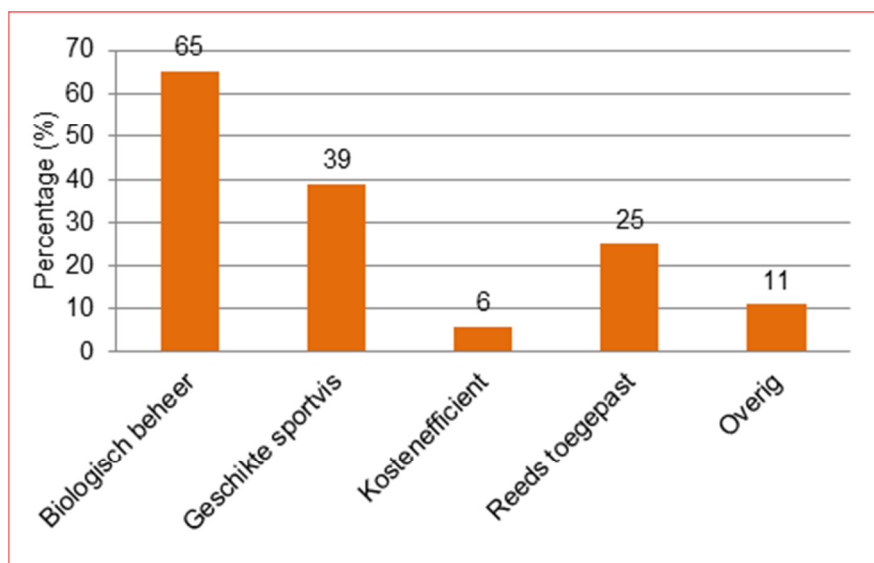
Bijna driekwart (73%) gaf aan dat het gaat om niet geïsoleerde wateren, waardoor het uitzetten van graskarper verboden is. Minder dan de helft (45%) maakte zich zorgen over teveel waterplantenreductie, met als gevolg bijvoorbeeld een verminderde visstand. Bijna een kwart gaf aan dat de overlast van waterplanten te groot is om graskarpers in te zetten. Onder 'overig' werd vooral genoemd dat de wateroppervlakte te groot is of dat de graskarper niet in de visstandbeheerplannen past.

Figuur 12:
Redenen
waarom er
geen
graskarpers
worden
uitgezet.

Aan de 73% voorstanders is gevraagd waarom ze voorstander zijn van het uitzetten van graskarper.

De meest genoemde reden is dat het uitzetten van graskarper een goede vorm van biologisch beheer is (65%). 39% gaf aan dat de graskarper een geschikte sportvis is. Een kwart van de hengelsportverenigingen gaf aan dat het uitzetten van graskarper reeds succesvol toegepast is in de viswateren. Onder 'overig' werd vooral gemeld dat men een positieve invloed op de waterkwaliteit verwacht na het uitzetten van graskarper.

Figuur 13: Redenen om wel graskarper uit te zetten.

4

Conclusies

- Meer dan de helft van de hengelsportverenigingen had in 2012 overlast van ondergedoken waterplanten tijdens het vissen.
- Het overgrote deel van deze overlast is 's zomers.
- Bijna driekwart van de hengelsportverenigingen die overlast ondervonden constateerden een toename van de overlast in de laatste vijf jaar.
- Meer dan tweederde gaf aan niet meer te kunnen vissen doordat de lijn of haak bleef vastzitten in de waterplanten of doordat de gehaakte vis verspeeld werd.
- De waterplanten-probleemlocaties liggen verspreid door heel Nederland en de problemen spelen zich af in allerlei verschillende watertypen.
- Het grootste deel van de hengelsportverenigingen deed bij overlast melding bij de waterbeheerder, gemeente of VBC. Bij iets minder dan de helft werd er gemaaid. 82% gaf aan dat de ondernomen acties niet effectief waren.
- Bijna driekwart is voorstander van het uitzetten van graskarper als waterplantenbeheermethode.